

ОСТАПЕНКО В.М., викладач (Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця)

МАТРИЧНИЙ ПІДХІД ВИБОРУ ТА КОРИГУВАННЯ ТИПУ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ З УРАХУВАННЯМ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Розроблено тривимірну модель позиціонування регіонів України за секторами фінансового потенціалу публічно–приватного партнерства (ППП). Запропоновано вибір типу фінансової політики відповідно до фінансового потенціалу секторів PPP. Надано напрями коригування фінансової політики відповідно до його типу.

Ключові слова: фінансова політика, фінансовий потенціал публічно-приватного партнерства, матриця, стимулюючий, помірний, підтримуючий та агресивний тип

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Одним з основних законодавчих документів, що є підґрунтям для формування фінансової політики в Україні, є Національна стратегія розвитку України [1], в якій поставлено завдання з удосконалення фінансової спроможності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Але проблеми розвитку в Україні насамперед полягають у відсутності повного і своєчасного фінансового забезпечення цілей та завдань відповідно до стратегічних орієнтирів, обумовлених необґрунтованою фінансовою політикою на рівні регіонів і держави в цілому.

Для усунення проблем фінансової політики України необхідно сприяти залученню фінансових ресурсів, їх ефективному використанню. Успіх діяльності як держави, так і суб'єкта господарювання залежить від того, наскільки раціонально й ефективно побудована їх система управління. Значною мірою це стосується управління процесами формування та використання фінансових ресурсів держави, підприємницьких структур, установ соціальної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання дослідження теоретичних і практичних основ здійснення фінансової політики привертало уваги багатьох радянських учених ще у ХІХ–ХХ ст., зокрема Л.І. Абалкіна, А.І. Буковецького, О.Е. Вознесенського, І.Х. Озерова, І.І. Янжул, а також займають чільне місце в роботах українських науковців І.М. Вахович, В.М. Гейця, В.В. Зимовця, Л.Л. Лазебника,

Н.С. Танклевської, В. М. Федосова та інших. Проте деякі важливі теоретико-методичні аспекти формування державної фінансової політики та інструменти підвищення її ефективності досі не дістали належного висвітлення. Зокрема, не визначено використання публічного приватного партнерства в процесі формування та реалізації фінансової політики держави.

Мета статті – запропонувати використання матричного підходу до вибору типу фінансової політики в Україні з урахуванням фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Головною особливістю регіональних фінансів є те, що вони об'єднують централізовані фінанси, управління якими здійснюється і безпосередньо центральними та місцевими органами державної влади, і децентралізовані, що не знаходяться у прямій юрисдикції органів влади. Кожен регіон має унікальну соціально-економічну структуру, спеціалізацію, особливі природно-кліматичні умови. Це формує фінансовий потенціал регіону, можливості розвитку різних галузей господарства і залучення інвестицій.

Українська економіка відчуває недостатність фінансового потенціалу як у частині обсягу ресурсів і державного бюджету, так і неспроможність наявних фінансових інститутів формувати фінансову політику, яка відповідає б національним інтересам країни і мала набір фінансових інструментів, які відповідали б новим чинникам і умовам розвитку економіки.

Проте слід зазначити, що не всі регіони мають в однаковій мірі проводити реструктуризацію фінансової політики. Для детального визначення напрямів корегування фінансової політики пропонуємо здійснювати позиціонування регіонів за секторами фінансового потенціалу ППП та рівнем їх сталості (рис. 1). Відповідно до місця, яке займає регіон у тривимірній моделі позиціонування доцільно вибрати тип фінансової політики, який буде оптимальним з урахуванням існуючого фінансового потенціалу ППП (табл. 1). У зв'язку з наявністю нерозв'язаних проблем слід виокремити такі напрямки коригування фінансової політики, які повністю відповідають сформованим цільовим показникам [2, с. 36].

Отже, стимулююча фінансова політика базується на низькому рівні державного фінансування та задоволення матеріальних і духовних благ при підтримці належного рівня активності приватного сектору та фінансово-кредитних установ. Вона спрямована на формування максимальної заінтересованості секторів економіки в ефективному господарюванні. Стимулюючий тип фінансової політики характеризує стиль і методи прийняття управлінських рішень, орієнтованих на мінімізацію фінансових ризиків.

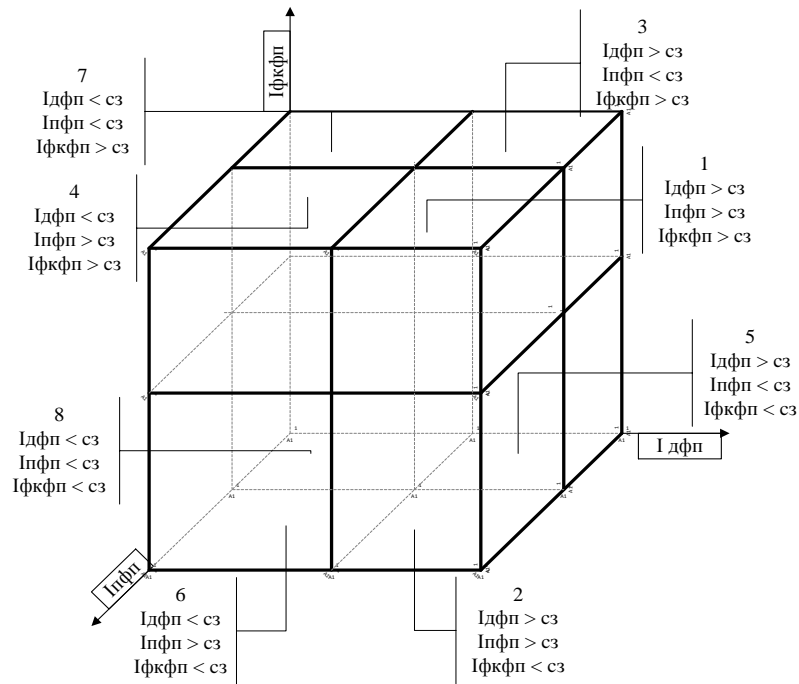

Рисунок 1. Тривимірна модель позиціонування регіонів України за секторами фінансового потенціалу публічно–приватного партнерства

Таблиця 1

Вибір типу фінансової політики відповідно до фінансового потенціалу секторів публічно-приватного партнерства

Типи фінансової політики	№	Стан сектору фінансового потенціалу ППП відносно середнього значення інтегрального показника	Регіони
Стимулююча	1	>>>	Дніпропетровська, Донецька, Харківська
Помірна	2	>><	Луганська, Львівська
	3	><>	АРК Крим, Одеська
	4	<>>	Запорізька
Підтримуюча	5	><<	Івано-Франківська, Рівненська, Хмельницька, Чернівецька
	6	<><	Сумська
	7	<<>	Волинська, Вінницька, Житомирська, Закарпатська, Київська, Херсонська
Агресивна	8	<<<	Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Тернопільська, Черкаська, Чернігівська

*Примітка: «<<» - менше середнього значення, «>>» - більше середнього значення

Забезпечуючи достатній рівень фінансової безпеки, такий тип фінансової політики не прагне забезпечити надто високі кінцеві результатів його фінансової діяльності. Стимулюючий тип фінансової політики орієнтовано на забезпечення ефективності розподілу та використання фінансових ресурсів та збалансування параметрів обмеженого зростання фінансових ресурсів.

Для помірної фінансової політики, яка спрямовується на першочерговість вирішення фінансових проблем однієї неефективної складової фінансового потенціалу ППП при підтримуючому рівні інших. В залежності від підтипу (2, 3 або 4) корегувальні заходи повинні бути спрямовані переважно на слабкий сектор. Помірна стратегія фінансування спирається на те, що величина фінансового капіталу в регіоні є достатньою. За рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися майже всі державні програми та національні проекти, в той час як державна підтримка є мінімальною. Такий тип фінансової політики забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості і рентабельність використання власного капіталу ROE 12-18 %. Поліпшення слабкої ланки та фінансової сталості дає змогу переходу до стимулюючого типу фінансової політики. Приклад розробки напрямів коригування помірного типу фінансової політики представлено на рис. 2.

Підтримуюча фінансова політика вимагає надання пріоритетності коригування фінансової політики двом секторам публічно-приватного партнерства за рахунок фінансового забезпечення третього. Фінансова політика повинна бути спрямована прискорене зростання потенціалу формування фінансових ресурсів задля уникнення можливості переходу до восьмого типу фінансового потенціалу ППП, що вимагає істотного збільшення потреби у фінансових ресурсах та державного регулювання.

Фінансування за підтримуючою стратегією передбачає, що величина державної підтримки має бути досить значною. За рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань повинні фінансуватися державні програми та національні проекти. Короткострокові кредити покриватимуть лише незначну частину фінансових ресурсів, що мінімізує рівень ризику. Такий тип фінансової політики забезпечуватиме високий рівень фінансової стійкості (за рахунок мінімального обсягу використання короткострокових позикових коштів), однак призведе до збільшення витрат власного капіталу на їх фінансування та до зниження рівня його рентабельності ($ROE < 12\%$).

Агресивний тип фінансової політики застосовується для регіонів з найменшими рівнями розвитку усіх секторів фінансового потенціалу ППП. Фінансова політика повинна бути спрямована на усунення несприятливих чинників, що здійснюють негативний вплив на пошуки потенційних джерел та резервів фінансового забезпечення задля поліпшення хоча б одного секторів та переходу до підтримуючого типу ФП.

Рисунок 2. Напрями коригування помірною фінансової політики

Антикризова фінансова політика покликана забезпечити фінансову стабілізацію в процесі виходу з кризи його операційної діяльності, що викликає перегляду напрямів виробництва продукції, визначення оптимальних ринків або їх сегментів, з урахування особливостей та природного потенціалу.

Агресивний тип фінансової політики характеризує стиль і методи прийняття управлінських фінансових рішень, орієнтованих на досягнення найбільш високих результатів у фінансовій діяльності незалежно від рівня супроводжуючих її фінансових ризиків. Так, як рівень результативності фінансової діяльності за окремими її параметрами зазвичай кореспондує з рівнем фінансових ризиків, можна констатувати, що агресивний тип фінансової політики генерує найбільш високий рівень фінансових ризиків.

Характеризуючи агресивну стратегію фінансування, слід зазначити, що величина власного капіталу є досить низькою. За такого фінансування вартість капіталу мінімальна, проте ризик непогашення зобов'язань та забезпечення достатнього рівня ліквідності є досить високим. За рахунок короткострокового позикового капіталу повинна фінансуватися переважна частина програм та проєктів. Така модель фінансування створює проблеми в забезпеченні поточної платоспроможності і фінансової стійкості проте ефективність діяльності забезпечуватиме найбільш високий рівень його рентабельності ($ROE > 18\%$), що і потрібно аби наздогнати більш розвинуті регіони.

Висновок. На основі проведення позиціонування за допомогою тривимірної моделі можна здійснити вибір фінансової політики та коригувальних заходів для слабких секторів фінансового потенціалу ППП, на основі виділення характерних рис та ознак. Такі типи фінансової політики спрямовуються на вирівнювання фінансового потенціалу ППП та досягнення їх збалансованого розвитку. Загалом, запропонований матричний підхід дозволяє здійснити виважений вибір корегувальних заходів, що відповідає потребам, можливостям і ресурсам.

1. Стратегія розвитку України до 2020 року: Проєкт розроблений КМУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsaua.org/> 2. Остапенко В.М. Формування взаємозв'язків між фінансовим потенціалом публічно-приватного партнерства і фінансовою політикою в Україні / В.М Остапенко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. - №3. – Вип. (54) – С. 32-37. 3. Герасимчук З.В. Управління фінансовими ресурсами регіону: Монографія. / З.В. Герасимчук, І.М. Вахович, І.М. Камінська. – Луцьк: Надтир'я. – 2005. – 198 с.